

Folketingets Børne- og Undervisningsudvalg
Christiansborg

18. december 2020

Svar på Børne- og Undervisningsudvalgets spørgsmål nr. 40 (Alm. del) af 9. november 2020 stillet efter ønske fra Jens Henrik Thulesen Dahl (DF)

Spørgsmål

Ministeren har i svar på BUU alm del - spørgsmål 84 (folketingsåret 2019-2020) redegjort for, hvilken effekt det ville have på BNP og arbejdsudbud, hvis man lavede et loft på antallet af gymnasieelever, der reelt betød, at 3.000 unge i stedet valgte en erhvervsuddannelse. I besvarelsen antog man, at der var tale om 3.000 gennemsnitlige elever, der blev flyttet. Vil ministeren på den baggrund redegøre for effekten på BNP og arbejdsudbud, hvis man i stedet antog, at det var de 3.000 elever med det de laveste karaktergennemsnit fra grundskolen?

Svar

Hvis de 3.000 elever med de laveste karaktergennemsnit fra grundskolen, der starter på gymnasiet, i stedet tager en erhvervsuddannelse, vil effekten på arbejdsudbuddet og BNP i 2025 afhænge af elevernes karakteristika og uddannelsesadfærd. Der vil både skulle tages højde for elevernes uddannelsesadfærd efter start på en gymnasial uddannelse samt hvordan deres uddannelsesadfærd alternativt ville se ud efter start på en erhvervsuddannelse.

Der er til brug for besvarelsen foretaget en særskilt opgørelse af de faktiske karakteristika og uddannelsesadfærd for de 3.000 elever med de laveste karaktergennemsnit fra grundskolen, der starter på gymnasiet.

Det er dog ikke muligt at observere uddannelsesadfærden for eleverne i det alternative scenarie, hvor de flyttes til en erhvervsuddannelse. Den samlede besvarelse beror således på en række forudsætninger og antagelser om denne uddannelsesadfærd. Besvarelsen har derfor samlet set karakter af en illustrativ beregning.

De datamæssige afgrænsninger og forudsætninger, der ligger til grund for den illustrative beregning fremgår af *Boks 1* nedenfor.

Illustrativ beregning af virkninger på arbejdsudbud og BNP af 3.000 elever med lavest grundskolekarakterer flyttes fra en gymnasial uddannelse til en erhvervsuddannelse

I det illustrative regneeksempel lægges det til grund, at der er 3.000 færre gymnasieelever årligt samt at disse udgøres af de elever, som har de laveste karakterer fra grundskolen.

Der lægges yderligere til grund, at de 3.000 elever årligt overgår til erhvervsuddannelser, hvor de efterfølgende vil have gennemsnitlige beskæftigelsesfrekvenser og lønninger svarende til en gennemsnitlig erhvervsuddannet.

De beregningstekniske forudsætninger tager udgangspunkt i Finansministeriets regneprincip for uddannelsens gennemslag på hhv. produktivitet og arbejdsmarkedstilknytning, *jf. Finansredegørelse 2014, kap. 6*. De beregningstekniske forudsætninger, som derudover er anvendt i besvarelsen, tager udgangspunkt i de anvendte forudsætninger i besvarelsen af Børne- og Undervisningsudvalgsspørgsmål nr. 84 (alm. del) af 29. november 2019.

Boks 1

Datamæssige afgrænsninger og anvendte forudsætninger til den illustrative beregning

Population

Der er til den illustrative beregning anvendt populationen af de grundskoleelever, som afslutter 9. klasse i skoleåret 2004/2005, og som efterfølgende starter i gymnasium, hvor der også efterfølgende kan findes beskæftigelsesdata. De elever, som ved opgørelsestidspunktet i 2017 forsat er i gang med en uddannelse indgår ikke i opgørelsen. Der er af disse elever udvalgt de 3.000 elever, som har de laveste karaktergennemsnit fra grundskolens 9.klasse. Der er anvendt et uvægtet gennemsnit af de registrerede grundskolekarakterer fra 9. klasse til at udvælge eleverne.

De elever, som ikke har registrerede karakterer indgår ikke i det illustrative eksempel. Opgørelsen er dertil betinget af, at der i data er registreret en højest fuldført kompetencegivende almen uddannelse, erhvervskompetencegivende uddannelse eller videregående uddannelse, således at beskæftigelsesfrekvenserne på de forskellige uddannelsesniveauer kan opgøres.

Anvendte forudsætninger

For de 3.000 elever, der afsluttede 9. klasse i skoleåret 2004/2005 og efterfølgende påbegyndte en gymnasial uddannelse, er der foretaget en opgørelse over deres faktiske karakteristika og videre uddannelsesforløb. Der er som led heri lavet en opgørelse over deres faktiske beskæftigelsesgrad, produktivitetsvirkninger, højest fuldførte uddannelse, mv.

I det alternative scenarie, hvor de 3.000 elever flyttes til en erhvervsuddannelse, er der forudsat en gennemsnitlig uddannelsesadfærd for eleverne, svarende til en gennemsnitlig erhvervsuddannelseselev. Dette skal ses i lyset af, at det ikke er muligt at foretage en opgørelse over den faktiske adfærd i dette alternative scenarie. Der er antaget gennemsnitlige beskæftigelsesfrekvenser under studiejob opdelt på uddannelsesniveau.

Der er i det illustrative regneeksempel taget højde for, at uddannelsesmønsteret og dermed beskæftigelsesfrekvensen er forskellig for personer, der tager hhv. en gymnasial uddannelse og en erhvervsuddannelse, *jf. boks 1*. Den endelige forskel i beskæftigelsesfrekvens afhænger af, hvilket uddannelsesniveau der ville opnås som gymnasieelev samt hvilket uddannelsesniveau der ville opnås som erhvervsuddannelseselev.

Personer, der starter i gymnasiet, kan således enten falde fra eller gennemføre uddannelsen. Dertil kan de enten stoppe i uddannelsessystemet efter gymnasiet eller gå videre til en erhvervsuddannelse eller en videregående uddannelse.

Personer, der starter på en erhvervsuddannelse kan falde fra eller gennemføre uddannelsen. Dertil kan de i nogle tilfælde gå videre til en videregående uddannelse.

Der er i den illustrative beregning konkret lagt til grund, at andelene på de forskellige uddannelsesniveauer i den videre uddannelsesadfærd omfordeles til det uddannelsesniveau, der er tættest, *jf. besvarelsen af Børne- og Undervisningsudvalgsspørgsmål nr. 84 (alm. del) af 29. november 2019.*

I dette regneeksempel vil effekterne på arbejdsudbuddet og BNP på kort sigt være positive. Dette skal ses i lyset af, at en gennemsnitlig erhvervsuddannelseselev træder tidligere ud på arbejdsmarkedet end en gymnasieelev med et relativt lavt karaktergennemsnit fra grundskolen.

De 3.000 gymnasieelevers uddannelsesadfærd er fulgt frem til 2017, hvor deres beskæftigelse og lønindkomster er opgjort. Herefter anvendes de alders- og uddannelsesfordelte gennemsnitlige erhvervsfrekvenser til opgørelse af et skøn for beskæftigelsesomfanget i 2025.

Konkret vurderes effekterne med afsæt i de ovenfor nævnte forudsætninger alt andet lige på kort sigt at være godt 4.000 flere personer i beskæftigelse i 2025.

Beskæftigelsesvirkningen svarer til, at strukturelt BNP øges med ca. 6 mia. kr. i 2025. Hertil vurderes produktivitetsvirkningen af tiltaget at øge strukturelt BNP i 2025 med ca. 1¼ mia. kr. Den samlede kortsigtede virkning på strukturelt BNP vurderes på den baggrund til ca. 7¼ mia. kr. i 2025, *jf. tabel 1.*

Tabel 1

Sammenligning af illustrative beregninger af at flytte 3.000 gymnasieelever til erhvervsuddannelser

	Kortsigtet BNP-virkning	Langsigtet BNP-virkning
Strukturel BNP-virkning, mia. kr., 2020-pl		
BUU84: Ved at flytte 3.000 gennemsnitlige gymnasieelever til gennemsnitlige erhvervsuddannelseselever	10 ¼	-10 ¼
BUU40: Ved at flytte de 3.000 gymnasieelever med de laveste grundskolekarakterer til gennemsnitlig erhvervsuddannelseselever	7 ¼	1

Anm.: BUU84 refererer til besvarelsen af Børne- og Undervisningsudvalgsspørgsmål nr. 84 (alm. del) af 29. november 2019, mens BUU40 refererer til besvarelsen af nærværende udvalgsspørgsmål.

Den positive kortsigtede effekt på produktiviteten skal ses i lyset af en tidligere indtræden på arbejdsmarkedet for erhvervsuddannelseselever, mens gymnasieeleverne (med de laveste grundskolekarakterer) først bidrager efter et længere uddannelsesforløb.

De langsigtede virkninger på BNP vil samlet set være omtrent neutrale med en virkning på strukturelt BNP svarende til ca. 1 mia. kr. Dette er primært drevet af, at den kortsigtede positive velstandsvirkning modgås af et langsigtet fald i velstanden, da en gennemsnitlig erhvervsuddannelseselev har et lavere uddannelsesnivea end gymnasieeleverne med de laveste grundskolekarakterer og dermed et lavere produktivitetniveau og en lavere beskæftigelsesfrekvens. Dette afspejler, at gymnasieeleverne i højere grad end den gennemsnitlige erhvervsuddannelseselev tager en efterfølgende videregående uddannelse.

På kort sigt vil der således være en positiv effekt, som følge af, at de erhvervsuddannede indtræder tidligere på arbejdsmarkedet i forhold til gymnasieeleverne. På lang sigt vil der være en omtrent neutral effekt som følge af, at virkningen af, at færre personer opnår en videregående uddannelse opvejer den kortsigtede virkning af hurtigere indtræden på arbejdsmarkedet.

Hvis der årligt flyttes 3.000 elever fra en gymnasial uddannelse til en erhvervsuddannelse vil der alt andet lige ske en ændring i den samlede langsigtede uddannelsessammensætning for ca. 110.000 personer, når der tages højde for frafald undervejs. For de 3.000 elever med de laveste grundskolekarakterer, som starter i gymnasiet, opnår ca. 45 pct. på langt sigt en videregående uddannelse.

Hvis det liggendes til grund, at disse 3.000 elever, der tidligere gennemførte en gymnasial uddannelse, opfører sig som gennemsnitlige erhvervsuddannelseselever skønnes det at indebære, at andelen, der gennemfører en videregående uddannelse, falder til 20 pct. på langt sigt. Der skal understreges, at der ikke er et empirisk grundlag for konkret at vurdere hvordan denne gruppe elever vil opføre sig i det alternative scenarie, hvor de gennemfører en erhvervsuddannelse.

Det bemærkes i øvrigt, at det konkrete tiltag skønnes at indebære, at der strukturelt kommer op mod 40.000 flere faglærte på langt sigt med en erhvervsuddannelse som højest fuldførte uddannelse. Måltrettede indsats, som kan løfte unge, der ellers ville være blevet ufaglærte, til en erhvervsuddannelse, kan bidrage til skiftende regeringers målsætning om, at flere skal tage en faglært uddannelse, bl.a. direkte fra grundskolen. I 2020 var det knap 20 pct. af de elever, der forlod grundskolen, som søgte ind på en erhvervsuddannelse, svarende til 13.429 elever. Såfremt 3.000 elever yderligere påbegyndte en erhvervsuddannelse frem for en gymnasial uddannelse, ville dette tal stige til 24 pct. og dermed ville målsætningen om, at 25 pct. af de unge skal starte en erhvervsuddannelse efter grundskolen næsten være indfriet.

Det bemærkes, at den illustrative beregning ikke tager højde for de direkte statslige mer- eller mindreudgifter til uddannelsesinstitutionerne som følge af at der flyttes 3.000 elever. Det ændrede uddannelsesmønster for elevgruppen, herunder en reduktion af andelen af elever, der både tager en gymnasial uddannelse og en erhvervsuddannelse, vil alt andet lige påvirke de direkte statslige udgifter.

I sammenligning med den tidligere besvarelse af Børne- og Undervisningsudvalgsspørgsmål nr. 84 (alm. del) af 29. november 2019, er virkningerne ved at flytte de 3.000 gymnasielever med de laveste grundskolekarakterer til en erhvervsuddannelse mindre, end virkningerne af at flytte 3.000 gennemsnitlige gymnasieelever til en erhvervsuddannelse, *jf. tabel 1*.

Det skal ses i lyset af, at gymnasieeleverne med de laveste grundskolekarakterer udviser en anden uddannelsesadfærd end det er tilfældet for gennemsnitlige gymnasieelever. Frafaldet er fx større og en større andel ender med at være ufaglærte end for gennemsnitlige gymnasieelever.

Med venlig hilsen

Morten Bødskov
Fungerende finansminister